

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Les elucubracions solemnials de Jaume Cabré

PERFIL

**JAUME CABRÉ
(BARCELONA, 1947)
ÉS UN DELS
AUTORS MÉS
LLEGITS DE LES
LLETRES
CATALANES
GRÀCIES A
NOVEL·LES COM
'JO CONFESSO' I
'LES VEUS DEL
PAMANO'. ARA
PUBLICA LES
REFLEXIONS DE
'LES INCERTESES'**

PERE
ANTONI
PONS

Si els esplèndids assaigs *Aspectes de la novel·la, Lliçons americanes: sis propostes per al pròxim mil·lenni* i *L'art de la novel·la* haguessin sigut escrits per tres escriptors sense renom i no per tres autors del prestigi de E.M. Forster, Italo Calvino i Milan Kundera, respectivament, serien igual d'interessants i valuosos; vull dir que les reflexions que s'hi exposen i les observacions que s'hi apunten serien igual d'útils per repensar el gènere i desentrellar els secrets. No estic segur que es pugui dir el mateix de *Les incerteses*, el tercer assaig –i el més fluix– que Jaume Cabré dedica, després d'*El sentit de la ficció* i *La matèria de l'esperit*, a explicar les bambolines de l'escriptura narrativa.

A la brevíssima introducció que obre el volum, Cabré explica que, una vegada enllistada *L'ombra del eunuc*,

va emprendre un procés d'escriptura de reflexions que li va ser útil per allunyar-se “de l'ombra allargada d'aquella novel·la” que li “havia ocupat tants anys”. També diu que l'operació d'allunyament li va ser tan profitosa que va reincidir-hi quan va haver acabat *Les veus del Pamanó*. Era, doncs, esperable que, al cap dels “vuit anys de feina intensa” que li va exigir la molt ambiciosa *Jo confesso*, un dels èxits internacionals més notables (per xifres de vendes i recepció crítica) de la literatura catalana moderna, Cabré tingués la necessitat de recórrer a un mètode de descompressió similar. El resultat és *Les incerteses. Sobre la creació del món*, un recull de reflexions, articulat en deu capítols, en què hi cap de tot: un elogi de la lectura, una defensa dels estudis d'humanitats, una explicació del necessari aïllament en què ha de viure l'escriptor, un conte que es va construint sobre la marxa per il·lustrar com funcionen els engranatges de la ficció, una elucubració sobre la vigència (sempre limitada) de les traduccions, diverses qüestions relacionades amb el punt de vista i el to, una reivindicació de Manuel de Pedrolo, in comptables referències musicals i un llarg etcètera. Cabré lliga aquesta galeria de temes tan dispersos d'una manera capriciosament desconjuntada, més preocupat per la personalitat de cada paràgraf o de cada capítol que no pas per la consistència del conjunt.

Sobre el paper, és força prometedora. La llàstima és que Cabré, pots ser perquè va quedar exhaust per l'esforç de la novel·la, en general no va gaire més enllà d'enfilar un seguit d'obvietats, d'observacions ja llegides. A qualsevol lector mínimament entrenat li resultaran molt familiars frases que diguin, per exemple, “El text

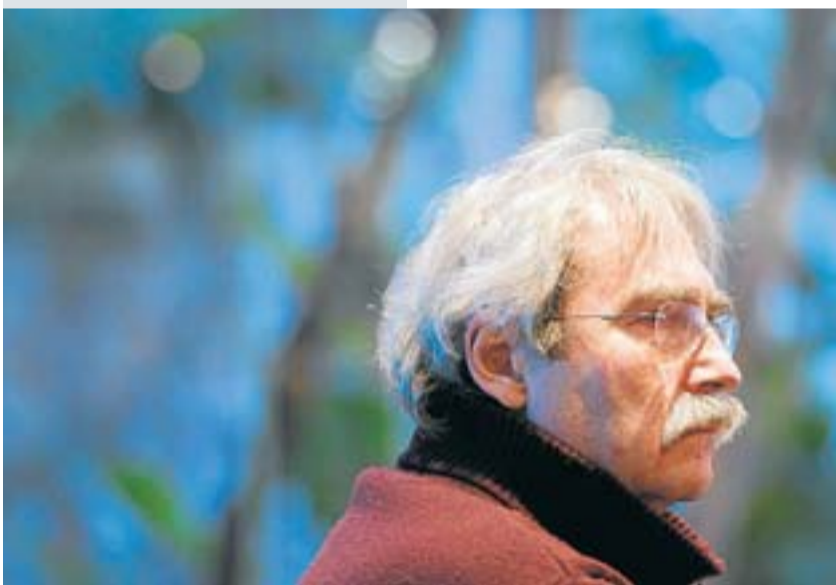

LES
INCERTESES
JAUME CABRÉ
PROA/DESTINO
188 PÀG. / 18 €

creix amb mi i amb les meves descobertes i desorientacions vitals”, o “Escriure vol dir lligar mots amb mots i convertir-los, amb l'ajut que ofereix la complexitat de la sintaxi, en mons”, o que un escriptor “escriu perquè no pot no fer-ho”. És la familiaritat, esclar, que ens desperten els clics. Tampoc no hi ajuda gaire la cerimiositat “solemnial” (per dir-ho amb un adjectiu que ell fa servir) amb què Cabré s'explica al lector, com quan diu que “allò que s'acosta més a la felicitat és poder dedicar moltes hores lentes a una vasta lectura de textos essencials”. O quan atribueix a l'art –una atribució sorprenent, en un autor que ha explorat el nazisme– una més que relativa capacitat humanitzadora: “Quan em sento atrapat pel poder de l'art [...], el que solc fer és reconèixer-ho i rendir-me. Sé que deixar-me amarrar per aquestes sensacions em farà més ric, sensible, comprensiu i dialogant”. Més que poc penetrant, és un pensament fàcil.

Naturalment, *Les incerteses* també conté idees interessants –la recomanació als escriptors novells de no abandonar a les primeres de canvi i de “comprometre's amb una història”–, definicions contundents –“Una novel·la és demanar explicacions a la vida”–, consells afinats –“Si no pots ser ermità, no provis de ser escriptor perquè patiràs”– i paradoxes lúcides –“Som escriptors per casualitat i per fatalitat!”–. En general, però, una vaguetat cerimoniosa, empeltada de llocs comuns –“Al final d'una lectura assolida hi ha la satisfacció d'haver fet el cim”–, llasta tot el volum. *Les incerteses* és recomanable per als fans absoluts de Jaume Cabré, però em temo que s'ho passaran més bé si rellegeixen les seves millors novel·les. ♦♦

“POTSER PERQUÈ VA QUEDAR EXHAUST PER L'ESFORÇ DE 'JO CONFESSO', EN GENERAL JAUME CABRÉ NO VA MÉS ENLLÀ D'ENFILAR UN SEGUIT D'OBVIETATS”

FRANCESC MELCION

Quedar-se tot sol amb el passat

JORDI
NOPCA

Quan va publicar *Libro de familia* el 1977, Patrick Modiano només tenia 31 anys. Ja havia acabat feia temps la *Trilogia de l'Ocupació* (1968-1972): fosca, magnètica, d'una ambició inhabitual –i d'una maduresa remarcable–, agrupada en un únic volum a Anagrama l'any 2012. I també havia donat a conèixer *Villa triste* (1976), ambientada en una ciutat de províncies de la frontera franco-suïssa i protagonitzada per un home que fugia de l'horror de la guerra entre França i Algèria que s'acabava enamorant d'una actriu jove. En els quatre primers llibres, Modiano exposava alguns dels seus temes recurrents: l'ocultació de la identitat, la re-

memoració (acompanyada del trauma de la descoberta de la veritat) i l'estudi de l'amor, gairebé sempre des d'una distància temporal que el mitifica i alhora el fa pràcticament impossible de recuperar. *Libro de familia* hi insisteix amb una estructura volàtil que emboira el text i alhora el fiança. Els quinze capítols tenen com a únic vincle el narrador, el mateix Modiano. Arrenca amb el naixement de la filla. El moment de felicitat és enterbolit de seguida quan l'home ha d'anar a registrar la nena: quan mira el llibre de família, recorda que el seu pare hi constava amb un nom fals perquè “el matrimoni s'havia cele-

brat durant l'Ocupació”. Mentre es pregunta què hi feien, els seus pares, a Megève, el mes de febrer del 1944, es retroba amb un dels amics de jove del pare, Koromindé. És ell qui l'acompanya, en un cotxe tan enorme com desballestat, fins a l'ajuntament. Arriben just abans que els funcionaris tanquin la paradeta. El capítol acaba de nit, amb els dos homes passejant trenta anys després del casament dels pares, trepitjant les fulles seques de l'avinguda de Le Roule mentre parlen de com la nena ha tingut la sort d'haver aconseguit aquell “bé misteriós” del qual ni Koromindé ni ell havien

LIBRO DE
FAMILIA
PATRICK MODIANO
ANAGRAMA
TRAD. MARÍA
TERESA GALLEGU
200 PÀG. / 15,90 €

disposat: “Una alta al Registre Civil”. Amb el lector a la butxaca gràcies a aquest inici magistral, Modiano es dedica a desorientar-lo mostrant la fascinació d'un personatge per la Xina de Chiang Kai-shek, evocant l'estroncada carrera cinematogràfica de la mare, descrivint els prolegòmens d'un dia de caça a les propietats d'un home que el pare descriu com a “veritablement terrible” i explicant el rodatge d'una pel·lícula en què el narrador fa de guionista. Un dels millors capítols és quan Modiano visita el pis on havia viscut amb els pares. El venedor ha de marxar a “recuperar la cartera a casa d'un client” i deixa l'escriptor tot sol amb el seu passat. Els anys han empetitit les habitacions. Els quadres i bustos han desaparegut. Ell balboteja: “Ja no queda res”. ♦♦